

právy a závazky se projevuje v práci na více místech. Nechci tím říci, že jde o jednoduché otázky, ale kategorické soudy musejí být dobře argumentovány, ne jenom apodikticky nahozeny jednou tak a jindy jinak.

Na s. 132 opět autor prohlašuje cenný papír za „pohledávku“, z čehož vyvozuje, že „nemůže být zpravidla předmětem věcného práva“. Znovu zde pomíjí, že vlastnictví pohledávek je v převážné části evropských právních řádů možné, takže i kdyby byla pravda, co říká, nebyl by to dostatečný argument. Jako alternativu uvádí kvalifikaci cenného papíru jako věci – tedy znovu tu vychází z koncepce úzkého pojetí věci. Pomíjí však skutečnost, že cenný papír nelze považovat za běžnou pohledávku. To by bylo také v rozporu s povahou práv, které papír (i dematerializovaný samozřejmě) představuje: nemohu koncipovat jako pohledávku účast ve společnosti nebo účast v podílovém fondu. Podstata cenného papíru – a na jiném místě to sám autor zmiňuje – je přece právě v onom zvěcnění nosiče (materiálního či jenom fiktivního a nehmotného), který nabývá autonomní existence vedle práv, která papír „nese“. Říci, že takové zvěcnění není, že místo něj tu je jenom závazek, by znamenalo řešit problém vztahu mezi takovýmto závazkem a právy, jež jsou s ním spjaté. Zdá se tedy, že autorovi splývají povinnosti spjaté s evidencí a případně správou aktiva s jeho obsahem.

Čerpání ze zahraničních zdrojů naráží na neúplné znalosti doktríny nejen v těchto státech, ale i jinde. To velmi zkresluje celkový dojem. Při zkoumání pojmu dematerializovaného cenného papíru tak uvádí německé a rakouské právo (s. 136), belgické a lucemburské právo (s. 140), jako další kapitolu common law, dále švýcarské právo, právo USA a české právo. Nechápu však, proč právě v této kapitole vypustil právo francouzské, přestože na jiných místech je dosti hojně cituje a navíc belgické i lucemburské právo jsou systémy úzce s ním spjaté. Výklad o českém právu obsahuje jen velmi chudé zastoupení doktríny a autor mu nevěnoval příliš mnoho pozornosti (s. 136). I na jiných místech pomíjí českou doktrínu a redukuje ji na zákonné texty (např. s. 155).³

Na s. 107 vypočítává některé cenné papíry obligační a věcněprávní, hned v následující větě všechny prohlašuje za spojené se závazkovým právem. To vše ukazuje, že nejde o nahodilý omyl, ale o hlubší nejasnost. Přitom sám na s. 130 poukazuje na to, že v některých případech k převodu cenného papíru nestačí odepsání z jednoho účtu a připsání na jiný, ještě je zapotřebí zaznamenat změnu v seznamu akcionářů vedeném společností. To však právě ukazuje na zvláštní charakter *účastnického* cenného papíru, který nelze redukovat na pouhý závazek. Dokonce i neprávnická hantýrka mluvívá o akcionářích jako o „vlastnících společností“.

Na s. 112, posl. odstavec používá výrazu „má se za to“, ač zřejmě nemá na mysli vyvratitelnou domněnku, ale fikci.

---

³ Nejenže pro něj neexistují čeští civilisté jako V. Knapp, ale nikterak si nevšiml, že problém věci v právním smyslu byl u nás předmětem diskuse, srov. např. I. Pelikánová: Úvaha o věcech v právním smyslu, Právní praxe v podnikání, 1995, 11, s. 1-9.

Na s. 114 mluví o „nosiči cenného papíru“, avšak ve skutečnosti je právě tento nosič cenným papírem a to, co je neseno, jsou inkorporovaná práva.

Na s. 310 autor klade otázku způsobem, který opět vyvolává pochybnosti o pojmové ujasněnosti celé práce; sice tu ukazuje, že správně rozlišuje držbu a detenci, na druhé straně však chce dát odpověď na otázku, „*jak charakterizovat právo prostředníka...k papírům... na účtu...: jedná se o právo vlastnické, právo držby, detence či pouze o právo závazkového charakteru?*“ Takto však formulovat otázku vůbec nelze. Nejenže se nejedná o nějakou stupnici, ale především vlastník má právo držby (současně) a detentor bude zpravidla současně oprávněným ze závazkového vztahu. Tak se celá škála rozpadá a ukazuje se, že otázka špatně položená nemůže být ani dobře zodpovězena. Na druhé straně autor neklade relevantní otázku, jakou povahu má závazkový vztah prostředníka (jde o obstaravatelský vztah s přímým nebo nepřímým zastoupením apod.). Právo disponovat má vlastník, který je však může smluvně v různém rozsahu přenést na jinou osobu (prostředníka). Přitom v českém právu v obecné rovině máme jen velmi omezené možnosti řešení umožňujícího dělení vlastnického práva (ususfructus např.), při němž by prostředník jako nevlastník mohl mít k papírům také věcné právo. Struktura těchto vztahů není analyzována s dostatečnou jasností a autor ani nenabízí jednoznačné řešení.

Závěr

Vzhledem k tomu, že ve stejném duchu by bylo možno pokračovat i dále, protože problémů, které obsahuje disertační práce Mgr. Vondráčka, je nepřehledné množství, aniž by to však pro závěrečné hodnocení přineslo něco příliš nového, přejdu k celkovému hodnocení textu.

Autorovi nelze upřít, že se pokusil o splnění velice náročného úkolu, nelze mu ani upřít, že vycházel ze široké škály pramenů a že se pokusil překlenout vzdálenost mezi nejobecnější právní teorií a navýsost praktickou institucí, jakou jsou dematerializované cenné papíry. Nelze ovšem ani upřít, že takto náročný úkol se ukázal být nad jeho síly, nepodařilo se mu vytvořit použitelnou teorii nového právního fenoménu. Neunikl pasti příliš rozsáhlého textu a příliš velké teoretické náročnosti. Vytvořil práci překypující nedůslednostmi, nepřesnostmi, rozpory a nedomyšlenostmi. Určitě se nejedná o zralou vědeckou práci. Spíše máme před sebou pokus, který ztroskotává na přílišných ambicích přesahujících možnosti, které autor v současné chvíli má. Nezanedbatelné jsou i jazykové prohřešky, které při takovém rozsahu textu lze sice do jisté míry tolerovat, avšak v této práci je míra tolerance překračována. Vážnějším problémem jsou ovšem pojmové nejasnosti a nepřesnosti, vnitřní rozpory, skutečnost, že na některých místech je vyslovena správná teze, přestože na jiném místě nalézáme zmatení stejných pojmů. Úroveň práce podle mého názoru neopравňuje k udělení vědecké hodnosti PhD.

Lucemburk 4. dubna 2011

prof. JUDr Irena Pelikánová, DrSc.

